

Erich Kästner

Lietajiņa trieda

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

Erich Kästner

*Lietajüca
triäda*

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

DAS FLIEGENDE KLASSENZIMMER
text by Erich Kästner, illustrations by Walter Trier

© Atrium Verlag AG, Zürich 1935

Translation © 2011 by Iva Vranská Rojková

© Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, spol. s r. o., Bratislava

e-mail: vszs@stonline.sk

<http://www.vsss.sk>

Realizované s finančnou podporou
Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

VYDAVATELSTVO
SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV
spol. s r. o.

Erich Kästner: Lietajúca trieda

Z nemeckého originálu Erich Kästner: Das fliegende Klassenzimmer,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve Atrium Verlag, Zürich 1935,

preložila Iva Vranská Rojková

Ilustroval Walter Trier

Zodpovedná redaktorka Ingrid Skalická

Obálku s použitím ilustrácie Waltera Triera navrhla Hana Fašungová

Sadzba Hana Fašungová, fasungova@gmail.com

Tlač POLYGRAFICKÉ CENTRUM, www.polygrafcentrum.sk

Prvé vydanie

Printed in Slovakia

ISBN 978-80-8061-448-5

Prvá časť úvodu

obsahuje rozhovor medzi pani Kästnerovou a jej synom; pohľad na vrch Zugspitze; motýľa, čo sa volá Božidar; strakatú čierno-bielu mačku; trošku večného snehu; harmonický čas voľna a pádny dôkaz, že sa z teliatok občas stanú voly.

Tentoraz to bude ozajstná vianočná poviedka. Vlastne som ju chcel napísať už pred dvoma rokmi a potom, už celkom určite, minulý rok. Ale ako to už býva, vždy mi do toho niečo prišlo. Až kým mi mama prednedávnom nepovedala: „Ak ju tento rok nenapíšeš, nedostaneš nič na Vianoce!“

To rozhodlo o všetkom. Čo najrýchlejšie som si pobalil kufor, vložil doň tenisovú raketu, plavky, zelenú ceruzku a strašne veľa papiera na písanie, a keď sme spotení a uštvaní stáli v staničnej hale, opýtal som sa:

„A kam teraz?“ Pretože je, pochopiteľne, veľmi ťažké spisovať vianočný príbeh uprostred najhorúcejšieho leta. Človek si predsa nemôže len tak sadnúť a písať: „Bola psia zima, sneh sa sypal ako z vreca a pánu doktorovi Majerovi, keď sa pozeral z okna, omrzli oba ušné lalôčky.“ Myslím, že také niečo nemožno ani pri najlepšej vôli napísať v auguste, keď sa človek škarvári na kúpalisku ako špekáčik a čaká na úpal! Či azda áno?

Ženy sú praktické. Moja mama si vedela poradiť. Pristúpila k pokladničnému okienku, priateľsky kývla úradníkovi a opýtala sa: „Prepáčte, prosím, kde je v auguste sneh?“

Ten muž chcel najprv povedať „Na severnom póle“, no potom

spoznal moju mamu, potlačil unáhlenú poznámku a zdvorilo odporučil: „Na vrcholci Zugspitze, pani Kästnerová.“

A tak som si musel ihneď kúpiť lístok do Horného Rakúska. Mama ešte zdôraznila: „Bez vianočnej poviedky sa mi ani domov nevracaj! Ak bude príliš horúco, jednoducho sa zahľadiš na nádherný chladný sneh na vrcholci Zugspitze! Jasné?“ Vtom sa vlak rozbehol.

„Nezabudni poslať domov oprat' bielizeň,“ zavolala ešte moja mama.

„A polej kvety!“ zareval som, aby som ju trochu nahneval. Potom sme si mávali vreckovkami, kým sme si nezmizli z dohľadu.

A teraz bývam už štrnásť dní na úpätí vrchu Zugspitze pri veľkom tmavozelenom jazere, a ak práve neplávam alebo necvičím, alebo nehrám tenis, alebo sa nečlnkujem, sedím uprostred širokánskej lúky na malej drevenej lavičke a pred sebou mám rozheganý stôl, na ktorom teda teraz píšem svoju vianočnú poviedku.

Vôkol mňa kvitnú kvety všetkých farieb. Stebielka traslice sa s rešpektom skláňajú pred vetrom. Motýle si vyletujú na vychádzky. A jeden z nich, veľká babôčka pávooká, ma niekedy aj navštívi. Motýľa som pokrstil Božidar a vychádzame spolu dobre. Neprejde deň, čo by trepotavo nepriletel a nesadol si na môj rozpísaný papier. „Ako sa máš, Božidar?“ spýtam sa ho. „Raduješ sa zo života?“ Namiesto odpovede ticho zdvihne a spustí krídelká a uspokojene letí svojou cestou.

Oproti na okraji temného jedľového lesa ktosi navíšil veľkú hromadu dreva. Na nej sa krčí strakatá čierno-biela mačka a uprene na mňa hľadá. Mám vážne podozrenie, že je zakliata, a keby chcela, vedela by rozprávať. Len nechce. Zakaždým keď si zapálím cigaretu, nahrbí sa.

Popoludní utečie, pretože vtedy jej býva prihorúco. Aj mne, ale ja tu ostávam. No nie je to žiadna maličkosť, takto tu trčať, variť sa horúčavou a pritom opisovať, napríklad, guľovačku.

Večer ma pravidelne vyzdvihuje Edko.

Vtedy sa na lavičke hlboko zakloním, vzhliadnem na Zugspitze, v ktorého ohromných skalných roklinách sa trblieta večný sneh – a hneď môžem písať ďalej! Pochopiteľne, že v niektoré dni tiahnu od wettersteinskej strany jazera mraky, plávajú naprieč oblohou k Zugspitze a všia sa pred ním, až kým z neho nič nevidieť.

Vtedy je, prirodzene, po opisovaní guľovačiek a iných vyslovene zimných zážitkov. Ale nič to. V takéto dni jednoducho vykresľujem scény, ktoré sa odohrávajú vnútri. Človek si musí vedieť poradiť!

Večer ma pravidelne vyzdvihuje Edko. Je to prekrásne hnedé teliatko s maličkými rožkami. Počuť ho už z diaľky, pretože mu na krku visí zvonec. Najprv zvoní celkom z diaľky, keďže sa teliatko pasie hore na horskej lúke. Potom zvonenie preniká čoraz bližšie a bližšie. A napokon sa Edko zjaví. Vymotá sa spomedzi vysokých tmavozelených jedlí, v papuli má zopár žltých margarét, akoby ich natrhal špeciálne pre mňa, a teperí sa krížom cez lúku až k mojej lavičke.

„No čo, Edko, už padla?“ pýtam sa ho. Vyvaljuje na mňa okále, prikyvuje a zvoní kravským zvoncom. Ešte chvíľočku sa však popasie, pretože tu rastie lahodná púpava a chutné sasanky. Ja zatiaľ napíšem ešte zopár riadkov. Vysoko v povetrí krúži orol a robí vývrtku smerom do neba.

Napokon odkložím zelenú ceruzku a poťapkám Edka po horúcej hladkej teľacej srsti. A on do mňa drene malými rožkami, aby som konečne vstal. Potom sa spolu poberáme krásnou pestrou lúkou domov.

Pred hotelom sa rozlúčime. Edko totiž nebýva v hoteli, ale za rohom u istého gazdu.

Nedávno som sa s tým gazdom zhováral a povedal, že z Edka raz iste vyrastie poriadny vôl.

Druhá časť úvodu

*obsahuje stratu zelenej ceruzky; poznámku
o veľkosti detskej slzy; zaoceánsku plavbu
malého Jonatána Trocera; dôvod,
prečo ho nevyzdvihli starí rodičia;
chválospev na ľudskú hrošiu kožu
a naliehavú výzvu vziať do hrsti
odvahu a rozum.*

Vlastne som chcel pokračovať v písaní už včera večer, keď som dojedol a lenivo vysedával v reštaurácii. Alpská žiara pohasla. Zugspitze a steny žľabov sa ponorili do temnoty nastupujúcej noci. A na druhom brehu jazera mesiac v splne s úsmevom hľadel ponad čierny les.

Vtom som zbadal, že som stratil svoju zelenú ceruzku. Isto-iste mi cestou domov vypadla z vrecka. Možno ju Edko, to krásne teliatko, pokladal za stonku trávy a prehltol ju. Tak či onak, teraz som len vysedával v reštaurácii a nemohol som písať, pretože v celom hoteli – hoci to bol prvotriedny hotel – široko-d'aleko nebolo žiadnej zelenej ceruzky, ktorú by som si mohol požičať! Skvelé, však?

Napokon som si vzal detskú knižku, ktorú mi poslal sám jej autor, a čítal si ju. Ale čoskoro som knižku opäť odložil. Tak ma nahnevala! Aj vám poviem prečo. Tento pán chce deťom, ktoré čítajú jeho knižku, normálne nahovoriť, že sú neustále veselé a že od samého šťastia nevedia, čo robíť! Ten neúprimný pán sa tvári, akoby detstvo bola prechádzka ružovým sadom.

Ako môže dospelý muž tak totálne zabudnúť na svoju mladosť, že jedného dňa už vôbec nemá šajnu, aké smutné a nešťastné môžu byť

niekedy deti? (Pri tejto príležitosti vás z celého srdca prosím: Nikdy nezabúdajte na svoje detstvo! Sľúbite mi to? Čestné slovo?)

Je totiž jedno, či plačeme pre rozbitú bábiku, alebo preto, že, niekedy neskôr, stratíme priateľa. V živote nikdy nezáleží na tom, nad čím smútime, ale len na tom, ako veľmi smútime. Bohuprisahám, že detské slzy nie sú o nič menšie a často vážia omnoho viac než slzy veľkých. Nezavádzajme sa, panstvo! Nebuďme zbytočne prejemnení. Myslím tým, že treba byť úprimným, aj keď to bolí. Úprimným až do špiku kosti.

Vo vianočnej poviedke, ktorú vám začnem od nasledujúcej kapitoly rozprávať, pôjde o chlapca, ktorý sa volá Jonatán Trocer a ktorého ostatní volajú Džony. Tento malý kvartán nie je hlavnou postavou knihy, no je vhodné teraz spomenúť práve jeho životný príbeh. Narodil sa v New Yorku. Jeho otec bol Nemeč, matka Američanka. Tí dvaja žili spolu ako pes a mačka. Napokon matka utiekla. A keď mal Džony štyri roky, priviedol ho otec do newyorského prístavu na parník, čo sa plavil do Nemecka. Kúpil chlapcovi lodný lístok, strčil mu do hnedej detskej peňaženky desať dolárovku a na krk mu zavesil kartónovú tabuľku, na ktorej bolo Džonyho meno. Potom išli za kapitánom a otec povedal: „Prosím vás pekne, vezmite moje dieťa do Nemecka. V Hamburgu si ho z parníka vyzdvihnú starí rodičia.“

„V poriadku, pane,“ odpovedal kapitán a Džonyho otec bol už aj preč.

Pasažieri sa k chlapcovi správali úžasne priateľsky, obdarovávali ho čokoládou, čítali, čo má napísané na kartónovom štíte, a hovorili: „No nie, ty máš ale šťastie, že sa už ako malé dieťa smieš plaviť cez veľký oceán!“

Po týždni plavby dorazili do Hamburgu a kapitán čakal pri nástupných schodíkoch na Džonyho starých rodičov. Všetci pasažieri vystúpili a ešte raz potľapkali chlapca po pleci. Istý profesor latinčiny dojato povedal: „Nech ti to padne na osov, chlapče!“ A námorníci,

vystupujúci na pevninu, volali: „Drž sa, Džony!“ A potom na palubu nastúpili muži, ktorí mali parník nanovo natrieť, aby bol pri nasledujúcej plavbe do Ameriky znovu žiaril bielobou.

Kapitán stál na móle, držal chlapca za ruku, z času na čas pozrel na náramkové hodinky a čakal. Avšak kto neprišiel, to boli Džonyho starí rodičia. Veď ani prísť nemohli, pretože už boli mnoho rokov mŕtvi! Otec sa chcel dieťať a jednoducho zbaviť a poslal ho do Nemecka bez toho, aby si lámal hlavu nad tým, čo bude ďalej.

Vtedy ešte Jonatán Trocer nechápal, čo mu to vykonali. Ale vyrástol, a prišli mnohé noci, ktoré prebdel a preplakal. A toto trápenie, ktoré mu spôsobili, keď mal štyri roky, nedokázal prekonať po celý život, hoci je to statočný chlapec – a to mi môžete veriť.

Toto je ešte len polovica príbehu. Kapitán mal vydatú sestru. Chlapca zaviedol k nej, navštevoval ho, keď bol v Nemecku, a keď mal desať rokov, dal ho do internátu Gymnázia Johanna Sigismunda v Kirchbergu. (Mimochodom, tento internát je dejiskom nášho vianočného príbehu.)

Jonatán Trocer ešte zavše cez prázdniny kapitánovu sestru navštevuje. Tí ľudia sú k nemu skutočne veľmi dobrí, no počas prázdnin väčšinou ostáva v škole. Veľa číta. A tajne píše poviedky.

Možno raz bude básnikom. Ale to sa ešte nevie. Pol dňa vždy strávi v rozľahlom školskom parku – zabáva sa so sýkorkami. Priľietajú mu na ruku, a keď rozpráva, spýtavo naňho hľadia malými očkami. Niekedy im ukáže malú hnedú detskú peňaženku a desaťdolarovú bankovku, ktorú v nej má.

Rozprávam vám Džonyho životný príbeh, lebo ten neúprimný pán, ktorého detskú knižku som včera večer čítal v reštaurácii, sa domnieva, že deti sú v kuse bezstarostné a od samej rozkoše nevedia, kde im hlava stojí. Keby tak len tušil!

Vážnosť života sa v skutočnosti nezačína až zarábaním peňazí. Nezačína sa tým a tým sa nekončí. Tieto notoricky známe veci

nezdôrazňujem preto, aby ste chodili s nosom hore. Božechráň! Ani ich neprívukujem preto, aby som vám nahnal strach. Nie, nie. Buďte šťastní, ako len vládžete! A buďte takí veselí, aby vás od smiechu rozboleli vaše malé brušká!

Ale: Nezavádzajte sami seba a nedajte sa ničím zavádzať. Naučte sa hľadiet' nešťastiu priamo do očí. Nevyľakajte sa, keď sa niečo nepodarí. Nevzdávajte sa, keď sa stretnete s neúspechom. Nestrácajte hlavu! Musíte si vypestovať hrošiu kožu!

Ako vravia boxeri, musíte mať tvrdú náturu. Musíte sa naučiť údery zasadiť aj stráviť. Inak ostanete groy po prvom zauchu, ktoré vám život uštedrí. Pretože život sa s nikým nemazná, panstvo! Keď niekto schytá poriadne zaucho, a nebude naň pripravený, potom už stačí, ak mucha zakašle, a už ležíte akí dlhí, takí širokí dolu nosom.

Takže: Nestrácajte hlavu! Navlečte si hrošiu kožu! Jasně? Kto odolá prvému úderu, má už napoly vyhrané. Pretože napriek zauchu, ktoré dokázal s vďakou prijať, zachová dostatok duchaprítomnosti, aby v sebe naštartoval práve tie dve vlastnosti, o ktoré ide: odvahu a múdrosť. A zapíšete si za uši, čo teraz poviem: Odvaha bez múdrosti je len grázlovstvo a múdrosť bez odvahy sú len táraniny! Svetové dejiny poznajú mnohé epochy, v ktorých boli hlúpi ľudia odvážni alebo múdri ľudia zbabelí. No nebolo to správne.

Až keď sa smelí stanú múdrymi a múdri smelými, bude možné pocítiť to, čo už bolo často mylne ohlasované: pokrok ľudstva.

Mimochodom, keď píšem tieto takmer filozofické fakty, sedím opäť na svojej drevenej lavičke za rozhegánym stolom uprostred širokánskej pestrej lúky. Hneď doobeda som si v obchode s koloniálnym tovarom zaobstaral zelenú ceruzku. A teraz je už opäť neskoré popoludnie. Na vrchole Zugspitze sa leskne čerstvý sneh. Oproti na hromade dreva sa krčí strakatá čierno-biela mačka a uprene sem hľadí. Určite je pobosorovaná! A zhora z kopca znie zvonenie zvončeka, ktorý visí na krku môjho priateľa Edka. Čoskoro ma príde

vyzdvihnúť a štuchnúť svojimi malými rožkami. Pávie očko Božidar tu dnes nebol. Dúfam, že sa mu nič nestalo.

Inak, zajtra konečne začnem s vianočnou poviedkou. V nej bude reč o odvážnych aj o zajkoch-bojkoch, o múdрых hlavičkách aj kapustných hlavách. Veď v internáte sa nájdu rôzne deti.

Tu mi napadá: Viete všetci, čo je internát?

Internát je istý druh obytnej školy. Možno povedať aj: školské kasárne. Chlapci v ňom bývajú. Jedia vo veľkej jedálni za dlhými stolmi, ktoré si musia sami prestierať. Spia vo veľkých spálňach; zavčas rána príde školník a zaťahá za zvonec, ktorý zvoní príšerne hlasno. A dvaja oktaváni sú inšpektormi spálni. Ako loveckí psi dozerajú na to, aby ostatní vyskočili z postele ako blesk. Niektorí chlapci sa nikdy nenaučia poriadne si ustlať posteľ, a preto musia, keď majú ostatní v sobotu a v nedeľu vychádzku, ostať v spoločenských miestnostiach a robiť za trest úlohy navyše. (Tak sa však tiež postele ustielat' nenaučia.)

Rodičia žiakov bývajú v odľahlých mestách alebo dedinách, kde žiadne vyššie školy nie sú. A deti ich prichádzajú navštíviť len cez prázdniny. Niektorí chlapci by po prázdninách najradšej ostali doma. Iní zas ostávajú v škole dokonca aj počas prázdnin, ak to rodičia dovoľia.

A potom sú aj takzvaní externisti. Pochádzajú z toho istého mesta, kde sa nachádza gymnázium, no nebývajú v škole, ale doma.

Vtom už prichádza môj priateľ Edko, to prekrásne teliatko, z tmavozeleného lesa. Zrazu sa zarazí a teperí sa naprieč lúkou ku mne a k mojej drevenej lavičke. Prišiel ma vyzdvihnúť. Musím končiť s robotou.

Už stojí pri mne a pôvabne ma pozoruje. Prepáčte teda prerušenie písania. Zajtra vstanem načas a konečne začnem rozprávať vianočný príbeh.

Včera písala mama. Pýtala sa, ako som d'aleko.

Prvá kapitola

*obsahuje lezenie po fasáde; zopár mladíkov
na tanečnej hodine; najlepšieho žiaka triedy,
ktorý sa vie úžasne nahnevať; veľkú bielu
umelú bradu; správu o dobrodružstvách
Lietajúcej triedy; divadelnú skúšku
s veršami a nečakané prerušenie.*

Odsunulo sa dvesto stoličiek. Dvesto gymnazistov hlučne vstalo a tlačilo sa ku vchodu do jedálne. Obed v kirchberskom internáte sa skončil.

„Doparoma!“ zahrešil kvartán Matúš Selimán smerom k susedovi od stola. „Ja asi skapem od hladu! Nevyhnutne potrebujem dvadsať fenigov na vrecko koláčových odrezkov. Máš dajaké prachy?“

Paľko Simer, malý blondýavý chalan, vyhrabal z vrecka peňaženku, dal večne hladnému kamarátovi dve mince a pošepol mu: „Na, Maťo! Ale nie že sa dáš načapať. V záhrade má dozor krásavec Teodor. Keď uvidí, že bežíš za bránu, si odpísaný.“

„Daj pokoj s tým tupcom Teodorom, ty trasorítka,“ rozšafne odsekol Matúš a strčil si peniaze do vrecka.

„A nezabudni prísť do telocvične! Zase máme skúšku.“

„Jasnačka!“ zahlásil Maťo, prikývol a zmizol, aby si u pekára Hrivnáka na Severnej ulici čo najrýchlejšie zadovážil odrezky z koláčov.

Vonku snežilo. Vládla vianočná atmosféra. Doslova to už rozvonievalo Vianocami... Žiaci poväčšine vybehli do parku a ostreľovali sa snehovými guľami. Alebo ak sa niekto zamyslene blížil po chodníku, z celej sily zatriasli stromom, aby ho sťažka zasypal sneh z konárov,

a záhradu zaliali salvy smiechu. Niekoľkí žiaci z vyšších ročníkov dôležito stúpali s cigaretou v ústach a s vyhrnutými goliermi na Olymp. (Olympom už desaťročia nazývali odľahlý tajuplný vršok, na ktorý smeli vstúpiť iba oktaváni a o ktorom sa hovorilo, že sa tam nachádzali staré germánske obetné kamene, na akých sa v dávnych dobách každý rok pred Veľkou nocou konávali hrôzostrašné obetné slávnosti. Bfíf!)

Iní žiaci ostali v školskej budove, vyšli hore do izieb, aby si čítali, písali listy, pospali si po obede alebo pracovali. Z klavírnych sál znela hlasná hudba.

Na ihrisku, ktoré školník pred týždňom zmenil na ľadovú plochu, sa korčuľovalo. Potom zrazu prepukla zúrivá bitka. Hokejové mužstvo chcelo trénovať, ale korčuľari nechceli uvoľniť plochu. Skupinku primánov a sekundánov, ktorí mali, vyzbrojení snežnými lopatami a metlami, očistiť ľad, už oziabali prsty, a tak strúhali zlostné grimasy.

Pred školskou budovou sa nahromadila skupina rozrušených detí a hľadela nahor, pretože na treťom poschodí balansoval septimán Gábler na úzkej podokennej rímse pozdĺž steny budovy od jednej izby k druhej. Bol prilepený na múre ako mucha a pomaly sa posúval krok za krokom.

Chalani, ktorí ho sledovali, tajili dych.

Konečne bol Gábler v cieľi a jedným švihom skočil do dokorán otvoreného okna!

„Bravó!“ volali diváci a nadšene tleskali.

„Čo sa tu dialo?“ opýtal sa jeden oktaván, ktorý prišiel trochu neskôr.

„Och, nič zvláštne,“ odpovedal Sebastián Frank. „Len sme toho vrabca poprosili, aby vykukol z okna, pretože Vlado chcel spočítať, koľko úkrokov urobí vrabec za sto rokov.“ Ostatní sa smiali.

„Ty si zo mňa strieľaš?“ opýtal sa oktaván.

„To nie, ani nápad,“ odpovedal Sebastián nevinne. „Na to si príliš veľký kanón.“

Oktaván sa radšej vzletným krokom vzdialil.

Tu pribehol Paľko. „Sebastián, máš prísť na skúšku!“

„Keď kráľ veľí, junák trieli,“ deklamoval posmešne Sebastián a slimačím tempom sa pohol.

Pred telocvičnou už stáli traja chlapci. Džony Trocer, autor vianočného predstavenia s pútavým názvom Lietajúca trieda, Martin Táler, najlepší žiak triedy a kulisár v jednej osobe, a Matúš Selimán, ktorý bol stále hladný, a to najmä po obede, a ktorý chcel byť boxerom. Aj teraz žul a malému Paľkovi, ktorý prichádzal so Sebastiánom, podával niekoľko odrezkov z koláčov. „Na!“ zamumlal. „Aj ty si dačo zobni, nech si veľký a silný.“

„Keby si nebol taký vymletý,“ povedal Sebastián Maťovi, „tak by som teraz zvolal: Ako môže rozumný človek toľko žrať!“

Matúš párkrát dobrácky pokrčil plecami a žul ďalej.

Sebastián sa postavil na špičky, nazrel cez okienko a potriasol hlavou: „Tí polobohovia znova hopkajú tango.“

„Ide sa!“ zavelil Martin a päť chlapcov vstúpilo do telocvične.

Divadlo, ktoré tu videli, sa im zjavne nepáčilo. Desať oktavánov sa v pároch zvíťalo parketom. Mali hodinu tanca. Dlháň Tírbach si zrejme požičal klobúk od kuchárky. Nasadil si ho šikmo na hlavu a s krčovitou eleganciou objímaný rukou partnera sa pohyboval, akoby bol mladou dámou.

Martin prešiel na druhú stranu ku klavíru, za ktorým sedel krásavec Teodor a trieskal do klávesov tak falošne, ako sa len dalo.

„Títo donchuani,“ pohrdlivo vrčal Matúš. Paľko sa schoval zaňho.

„Musím vás požiadať, aby ste skončili,“ povedal Martin zdvorilo, „Chceme pokračovať v náviku predstavenia od Džonyho Trocera.“

Tanečníci zastali. Krásavec Teodor prerušil hru na klavíri a povýšenecky zahlásil: „Láskavo si počkajte, kým už telocvičnu nebudeme potrebovať!“ Potom hral ďalej a oktaváni sa znova pustili do tanca.

Desať oktávánov sa v pároch zvrátilo parketom.

Martinovi Tálerovi, premiantovi kvarty, očervenela tvár tak, ako to široko-d'aleko poznali. „Prosím, skončite!“ povedal hlasno. „Doktor Mokry nám dovolil každý deň od druhej do tretej poobede nacvičovať v telocvični. To veľmi dobre viete.“

Krásavec Teodor sa zakrútil na klavírovej stoličke. „Ako to vlastne rozprávaš so starším spolužiakom? Há?“

Paľko chcel ubzknúť. Neobl'uboval výbušné situácie. Ale Matúš ho pevne držal za rukáv kabáta, zlostne zazeral na oktavánov a mrmal: „Doparoma! Mám tomu dlháňovi jednu zavesiť?“

„Ticho!“ krotil ho Džony. „Martin to už dá do poriadku.“

Oktaváni stáli v kruhu okolo malého Tálera, akoby ho chceli zožrať. A krásavec Teodor začal znova hrať svoje tango. Tu Martin odstrčil okolostojacich bokom, pristúpil až tesne ku klavíru a zabuchol veko! Oktaváni stuhli od prekvapenia. Matúš a Džony sa náhlili na pomoc, no Martin si poradil bez nich. „Máte, tak ako my, dodržiať platné pravidlá!“ kričal pobúrene. „Nenamýšľajte si, že keď máte náhodou o pár rokov viac, máte aj viac práv! Chod'te sa na mňa sťažovať pánu doktorovi Mokrému! Ale trvám na tom, že okamžite opustíte telocvičňu!“

Krásavcovi Teodorovi padlo klavírne veko na prsty. Jeho pekná fotografická tvár sa znetvorila od zlosti. „No počkaj, krpec!“ zahrnel výhražne. Potom vypratal pole.

Sebastián otvoril dvere a vyberane úctivo sa klaňal odchádzajúcim oktavánom. „Gigolovia jedni,“ šplechol znevažujúco, keď boli vonku. „Krúžia na tanečných hodinách s vymaľovanými slečinkami a považujú sa pupok sveta. Mali by si radšej prečítať, čo o ženských písal Arthur Schopenhauer.“

„Mne sa zdajú dievčatá veľmi milé,“ povedal Džony Trocer.

„A ja mám jednu tetu, ktorá vie boxovať,“ hrdo dodal Matúš.

„Poďme, poďme!“ zvolal Martin. „Jonatán! Skúška sa môže začať.“

„Dobre!“ súhlasil Džony. „Takže dnes máme ešte raz na programe

posledný obraz. Ten nám ešte vôbec nejde. Maťo, ty si svoju rolu odflákol.“

„Keby môj foter vedel, že hrám divadlo, hned' by ma z gympl'a odhlásil,“ povedal Matúš. „Šaškujem tu len preto, aby ste mali radosť. Veď kto okrem mňa by mohol hrať svätého Petra, no nie?“

Potom vytiahol z vrecka nohavíc veľkú bielu bradu a pripevnil si ju na tvár.

Ako sme už vraveli, predstavenie, ktoré Džony napísal a ktoré sa malo hrať na vianočnej oslave v telocvični, sa nazýva Lietajúca trieda. Malo päť dejstiev a do istej miery sa dalo považovať za takmer prorocké dielo. Opisovalo totiž školské vyučovanie, ako by azda mohlo v budúcnosti skutočne vyzerat'.

V prvom dejstve profesor, ktorého pomocou nalepených fúzikov stvárnil Sebastián Frank, vyletel so svojou triedou v lietadle, aby sa vyučovanie geografie uskutočnilo na mieste, o ktorom sa učili. „Vyučovanie prebehne v lokálnych termínoch,“ znel jeden verš v prvom dejstve. Ten však nebol od Džonyho, ale od strašne múdrego Sebastiána, ktorý ním, keď ho deklamuje, chce rozosmiať učiteľov. Kulisy zhotovil premiant triedy Martin, pretože veľmi dobre kreslí. Na bradlách bude pripevnené lietadlo, namaľované na bielom kartóne. Bude mať tri vrtule a tri motory a vyklápacie dvere, cez ktoré možno do lietadla, teda vlastne do bradiel, nastúpiť.

Paľko Simer hral sestru jedného z cestujúcich žiakov. Poprosil svoju tetu Uršulu, aby mu poslala kroj. A od holiča Hostinského si chceli požičať blond'ávu marienkovskú parochňu. Parochňu s dlhými zapletenými vrkočmi. Minulú sobotu zašli v čase vychádzky k holičovi a Paľkovi parochňu vyskúšali. Bol ako vymenený. Na nerozoznanie sa podobal na dievča. Poplatok za požičanie je päť mariek. Ale holič Hostinský prisľúbil, že ak sa neskôr, keď na to dorastú, budú uňho dávať holiť, požičia im parochňu za polovičnú cenu. To mu aj isto-iste prisľúbil.

Tak teda, v prvom dejstve sa trieda vydala na cestu. V druhom